ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

78-Ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ, ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ, АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ

І ТОМ

15 – 22 травня 2026 року
Полтава

УДК 72.012;721;517.982

В.В. Шевченко, аспірантка
науковий керівник – Л.С. Шевченко, к. арх., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ФОРМУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ МАРШРУТІВ У СТРУКТУРІ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ (НА ПРИКЛАДІ ОПІШНЯНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ)

Актуальність теми. У контексті децентралізації та просторового розвитку територіальних громад в Україні зростає важливість ефективного використання природного, культурного та рекреаційного потенціалу територій. Одним із пріоритетних напрямів є формування якісних публічних просторів, що забезпечують комфортне середовище проживання та створюють умови для розвитку туризму, культурної діяльності й активного відпочинку. Важливу роль у цьому відіграють рекреаційні маршрути, що забезпечують функціональні та просторові зв'язки між природними територіями, об'єктами культурної спадщини, рекреаційними зонами та громадськими центрами. Опішнянська селищна територіальна громада Полтавської області має значний потенціал для розвитку мережі рекреаційних маршрутів завдяки поєднанню природних ландшафтів, історико-культурної спадщини та сформованої мистецько-туристичної спеціалізації. Їх розвиток сприяє більш раціональному використанню територіальних ресурсів, активізації туристичної діяльності та формуванню цілісного рекреаційного середовища.

Мета дослідження: аналіз існуючих практик організації рекреаційного середовища в Опішнянській селищній територіальній громаді, визначення принципів формування рекреаційних маршрутів у структурі громадських просторів та обґрунтування можливості використання досвіду громади як прикладу для інших територіальних громад України у процесі просторового планування, розвитку рекреаційної інфраструктури, туристичної привабливості та збереження локальної культурної ідентичності.

У роботі застосовано **метод просторового аналізу** для оцінки природного, культурного та рекреаційного потенціалу Опішнянської селищної територіальної громади. Також проаналізовано наявні маршрути, зокрема маршрут «Стежки здоров'я», та основні громадські простори громади. На основі отриманих результатів визначено перспективні напрями розвитку рекреаційної мережі та можливості адаптації досвіду громади в інших регіонах України.

У ході дослідження виокремлено основні напрями формування рекреаційних маршрутів у громаді. Перший напрям охоплює культурно-пізнавальні маршрути, що поєднують Національний музей-заповідник українського гончарства, музейні садиби, виставкові простори та інші об'єкти культурної спадщини. Другий напрям представлений природно-рекреаційними маршрутами, які передбачають використання лісових територій, водойм, зелених зон і природних ландшафтів для організації відпочинку та екотуризму. Третій напрям пов'язаний із розвитком велосипедних маршрутів, що забезпечують зв'язок між центральною частиною громади, рекреаційними зонами та прилеглими населеними пунктами.

Особливе значення у структурі рекреаційної мережі Опішнянської селищної територіальної громади має маршрут «Стежки здоров'я», який є прикладом комплексної організації рекреаційного простору та інтеграції різних функціональних напрямів маршрутної системи. Його особливість полягає у поєднанні природно-рекреаційних територій із об'єктами історико-культурної спадщини та туристичними локаціями громади, що забезпечує багатофункціональність маршруту. Траса маршруту проходить через лісові масиви, відкриті природні ландшафти, рекреаційні зони, а також охоплює окремі туристично привабливі об'єкти, формуючи цілісну систему просторових зв'язків між різними елементами громадського середовища. Важливим аспектом є те, що окремі ділянки маршруту інтегруються з вже існуючими велосипедними шляхами, що розширює його функціональні можливості та дозволяє використовувати маршрут як для пішохідної рекреації, так і для велотуризму. Такий підхід безпосередньо демонструє ефективну модель формування універсального рекреаційного маршруту, який поєднує оздоровчу, туристичну, екологічну та соціальну функції в структурі громадських просторів територіальної громади.

Результати дослідження дозволяють констатувати, що саме такий комплексний підхід демонструє ефективний метод формування рекреаційного середовища на основі інтеграції природного, культурного та інфраструктурного потенціалу території, і може забезпечувати не лише просторову організацію повсякденного громадського життя та рекреаційної активності, а й формувати самостійний ресурс підвищення привабливості території. Відповідно, цей досвід Опішнянської селищної територіальної громади може бути використаний як репрезентативна модель для інших територіальних громад України.

Література:

1. *Опішнянська селищна територіальна громада. Туристичні маршрути «Стежками здоров'я»". Офіційний сайт Опішнянської ТГ. 30.06.2025. URL: https://opishnya-gromada.gov.ua/news/1755674874/ (дата звернення: 06.05.2026).*